

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fe-care publicare.

Desbaterea adresei în casa deputaților dietei Ungariei.

(Urmare și capăt din cuvîntarea lui Col. Tisza.)

Scie ori și cine, că între puterile europene pînă de curînd a domnit neîncredere generală și reciprocă, prin care isola o putere pe cealaltă și de ani nu mai existau legăturile de amicitie, care legau mai înainte puterile unele de altele. Preste tôte aceste, Franca era ocupată exclusiv cu afacerile ei interne și pe atunci n'a dat nici un semn, că ar fi hotărîtă a lua rolul mai mare ce i s'ar fi cuvenit în afacerile esterne.

Anglia sub presiunea meetin-gurilor de atrocități a fost împedecată în lucrarea sa, altă putere — condusă de neîncrederea cătră vecinii sei — nu s'a simțit chemată nici cât de puțin să strice raporturile sale cătră altă putere, care, pînă a avut ea un resboiu cu un vecin mare i-a făcut servii de amicitie; au fost pôte și astfel de puteri, pe cari între astfel de împregiurări, dacă Austro-Ungaria s'ar fi pus izolată în contradicere cu evenimentele, nu lear fi costat nici o muncă, a se folosi de izolare pentru realizarea vechilor lor intențiuni, mai mult sau mai puțin cunoscute, dar îndreptate contra monarhiei.

Neavînd păsirea puterilor între astfel de raporturi succesul dorit, a erupt resbelul oriental.

Am auzit, o sciu, se susține, că deși nu pînă aci, dar aci se începe greșala, care s'a făcut: guvernul nostru trebuia să protesteze contra resboiului și protestînd să-l impedece.

Nu mă îndoiesc, că dacă monarhia noastră ar fi protestat contra acestui resboiu, — ar fi protestat în înțelesul, în care pôte protesta o putere mare fără a se compromite, adecă pe lângă condițiunea, dacă este gata a arunca în cumpănă tótă puterea ei armată, ca îndată ce protestul rămîne nerespectat, să i se câstige valórea

(Strigări în stînga: Așa trebuia să se facă!) — nu mă îndoiesc, dic, că ar fi succes a împedeca resboiul ruso-turcesc, însă numai așa, că în locul resboiului ruso-turcesc, ar fi urmat resboiul austro-ungaro-rusesc. (Esclamări din dreapta: Așa este! Așa este!) și în pe lângă izolarea monarhiei și pe lângă dispozițiuni inimice din partea mai multor puteri. (Contra-dicere energetică în stînga. Așa este! în dreapta. O voce în stînga: Turcia ar fi fost cu noi!)

Credeți-mi că — dacă am auzit bine — ceea ce s'a ținut din cealaltă parte, este o iluziune, că Turcia ar fi fost cu noi. Domnilor! Eu sînt un mare venerator al poporului turcesc. (Iaritate în stînga extremă), bărbații lui de stat însă de multe ori sémănă — vorbesc preste tot — bărbaților de stat din vechiul Bysanț; nu'i asemăn însă cu aceia, când presupun despre ei, că dacă vîdînd ei, în fața atător periculi, nu pot scuti împărăția lor, care de altmintrea se luptă cu rele interne, de resboiu și se află o monarhie atît de generoasă gata de a lua pe umerii sîi proprii sarcina acestui resboiu, că atunci de bună samă, dic, nu ar fi riscat sîngele fiilor lor și banii lor. (O voce din stînga extremă: În anul 1848 ei au riscat resboiul pentru Kossuth și pentru hono-rități! — Esclamări din dreapta: S'a auzit! S'a auzit!)

Conced, și când e vorba de susținerea patriei noastre, nu ași suferi să vină pînă la espresiune vre-o îndoială chiar și când acesta s'ar nasce în sufletul meu — conced și cred că pe lângă tôte împregiurările aceste, cu tótă constelațiunea europeană, monarhia austro-ungurésă ar fi reeșit victorioasă. Dară atunci ar fi trebuit să luăm asupra-ne de o parte însutitele jertfe de sînge deplânse de toți (Așa este! în dreapta) și îndouădecitele jertfe de bani amar simțite de toți. (Esclamări în dreapta: Așa este! Contra-dicere în stînga și esclamări în stînga: Și Bosnia?).

Și care ar fi fost rezultatul unui

succes — presupunînd, cum am ținut, că ar fi fost numai favorabil? De o parte cestiunea orientală rămînea cu totul neresolvată și în inima fie-cărui popor doritoriu de o libertate îndreptătită ar fi rămas convingerea, că monarhia noastră e de vină, că nu a putut dobîndi libertatea sa; de altă parte ură nestersă în pepturile poporului ce numără 80 milioane de suflete, pe care după convingerea mea l'am fi putut învinge, însă nu l'am fi putut nimici. (Mișcare în stînga. S'a auzit! S'a auzit!)

Convingerea mea este on. casă — se pôte că sum în rătăcire — că procedînd astfel ar fi fost un ce marinos, admirabil marinos, acela însă care ar fi dus Ungaria și monarhia pe această cale politică, în cazul acesta, astăzi ar fi fost întîmpinat cu în adevăr meritata desaprobare a tuturor popórelor din monarhie (Apro-bări în dreapta; mișcare în stînga). Se dice — o sciu — că pentru această nu ar fi fost resboiul de lipsă; ar fi fost destul — cel puțin am auzit aici în casă făcîndu-se provocare la exemplul din anul 1856 — dacă la anumite puncte strategice s'ar fi întărit unele pozițiuni și resboiul ar fi rămas cu totul. Și acesta o conced. Dară pozițiunile aceste strategice, ce parte ceea ce s'a pretins pînă acum dela popórele monarhiei. (Nelinisce în stînga).

În anul 1856 — necunoscînd cifra exact, prefer a lua una mai mică — a costat punerea pe picior de resboiu 600 milioane, dacă-mi aduc bine aminte. Și care a fost rezultatul? Izolarea cu deseversire a monarhiei și învrăjbirea tuturor populațiunilor resăritene și a tuturor puterilor europene. (Fórte bine! în dreapta. Mișcare în stînga. O voce din stînga extremă: pacea de la Paris!) Ce privesc însă pacea de la Paris, observ numai atît, că ei afară de această pregătire a monarhiei noastre i-a premers încă vr'o câteva mărunchișuri, ca luarea Sevasto-

polei și alte bagatele de felul acesta. (Aprobare în dreapta.)

Erumpînd în aceste împregiurări resboiul ruso turc, conducătorii politicei noastre esterne și-au ținut de datorință, a spune pe față că, ori-care va fi rezultatul resboiului, noi ne vom păstra cuvîntul decisiv pentru sfîrșit; în cele ce trec preste aceste margini și-au rezervat pe timpul încheierii păcei dreptul de ași validita influința sa, scăpînd astfel națiunea pe mai mulți ani de jertfe de sînge și de bani. Și după încheerea păcei preliminare de la San-Stefano, și-a ținut și ei de datorință a participa la congresul, în care erau reprezentate puterile europene, pentru de a regula aceste afaceri pe cât va fi cu putință împreună și în conțelegere.

Din partemi nu pot nega, că eu, în împregiurarea că, puterile europene s'au întrunit după un resboiu victorios spre a lua hotăriri despre rezultatele acestui resboiu, din punctul de vedere al dreptului internațional și al politiceii tractatelor vîd un hotărît și însemnat pas înainte și eu sînt de credință că, acesta a fost cel dintăiu temeiu, pentru crearea de astfel de relațiuni între puterile europene, precum trebuie să fie în interesul păcei generale și al buneii stări universale. De asemenea nu pot nega că, cerînd trebuințele, în împregiurările esistente se pot încheia între puteri alianțe noué întemiate pe o comuniune frîscă de interese.

Aud întrebînd, onorată casă, de ce folos ar fi fost congresul? El ar fi ratificat numai ceea ce ar fi voit Rusia, ar fi lucrat direct în interesul Rusiei. Singura schimbare — acesta am auzit-o tot ieri — ar fi fost că, pe când pacea de la San-Stefano ar fi lăsat cel puțin Bosnia și Erțegovina Turciei, congresul ar fi încredințat ocupațiunea și administrațiunea lor Monarhiei austro-ungare.

Permiteți-mi să fac pe scurt o paralelă între condițiile de pace dela San-Stefano și între stipulațiunile con-

FOIȚA.

Suveniri din viața scolară.

III. Școla din Blaj.

(Înceiere).

Nu s'a mînat mult, și tata mi-a dat un răspuns, pe care nu l'am pus la iconă. După ce își bate joc de învîțatura mea înaltă, spunîndu-mi că stă în cumpene să me iae dela școlă ca să nu me fac prea învîțat de o parte, iar de alta ca să-l învăț pe el și pe săteni cum să vorbescă și scrie românesc, continuă: „Precum se vede mi-a fost hotărît ca eu să fiu tras la judecată de prea învîțatul meu fecior și să fiu dechiarat de réu Român, fiindcă și la limba mea. Află deci înalta sciință a feciorului meu din Blaj, că nu după limbă se cunoște adevărul Român, ci după simțeminte și mai mult după fapte — pomul se cunoște după fructe. Io nu vreu să fiu Român latinizat, ci Român cum m'a lăsat Ddeu, cu limba, bună — rea, pură sau amestecată, cum am moștenit-o dela părinți;

că nu limba ce o am împrumutat ne-ar dovedi originea, ci limba, care o avem. Limba împrumutată ar dovedi numai renegarea noastră, ar dovedi, că ne e rușine de părinții nostri și de moștenirea lor, ar dovedi în adevăr, că sîntem nește nemernici, cari se împodobesc cu pene furate. Iar ca să-ți răspund și la fala noastră, că sîntem nîm de împărați, răspunde-mi tu mai întăiu la întrebarea: „Cărui cerșitoriu va trebui să-i fie mai rușine de meseria sa: celui care e din nîm de cerșitoriu, și care prin urmare nici el nici părinții lui nu pórta vina, sau celui, a cărui strămoș a fost prinț, ori împărat, iar moșul sîu, tatăl sîu și însuși el au fost ómeni slabi și așa prin ticăloșia sa și a părinților sîi a ajuns la cerșitorie? De altmintrea tu scii, că eu n'am învățat atăta latinesce ca tine, că n'am dicționare de a tale și că prin urmare nu pot să-ți înțeleg blăjaniile. De aceea, batăr când îmi scrii mie scriemi românesc...”

Întregă epistola a fost plină de ghimpi, dar mai amar m'a împuns epitetul de „blăjanie,” ce l'a dat limbei

mele latinisate. Efectul însă a fost, că m'am pus pe gînduri, și încetul cu încetul am pierdut din căldura pentru latinisare, pînă ce mai pe urmă am dat drept tati cu blăjania.

Una din cele mai interesante suveniri — pentru mine — este închipuirea ce me cuprinsese vîdîndu-me „student absolut” cu Testimoniu de maturitate. Mi se părea, că nu calc pe pămînt și tótă lumea, carea n'avea Testimoniu de maturitate în posunariu, era obiectul disprețului meu.

Înainte mea nu era altă auctoritate înaintea căreia să me închin, decât Testimoniul meu de maturitate și gimnasiul Blajului în care m'am bine meritat de sciințe. Nu me hrăneam decât cu visuri. Visuri aventurióse de om învățat și cu minte, după cum îmi propusem așa de puternic, când am plecat pentru întăia dată la Blaj. Tot ce-mi lipsea, era un „stipendiu” cu care să merg la Universitate în Viena. Din Blaj în Viena era visul meu cel mai dulce, vis de care erau înlănțuite atătea și atătea visuri, de cari când îmi aduc aminte me cuprinde o doio-

șie — fiindcă... tôte au rămas numai visuri. — Au rămas visuri și încă cu atît mai amaré, cu cât realitatea a fost mai desamăgitoare. Nu m'am desamăgît cu universitatea. Testimoniul mi-a fost încărcat de eminenții, așa de încărcat, încât un bărbat cu înaltă poziție vîdîndu-l a ținut: „se vede că în Blaj a fost numai un calcul.” Iar eminențiile din Testimoniu mi-au căștigat „stipendiu” pentru universitate — spre a începe desamăgiriile.

Numai ajuns la universitate și pus alătura cu ștudenții dela alte gimnasii, cari de altmintrea nu se mîndreau cu eminențiile, am vîdut ce deosebire este între un gimnasiu, unde profesorii sînt deplin și anume pregătiți, și între unul, unde cei mai mulți profesori se recrutează din „teologii absoluți,” cari în timpul cât au stat în teologie au uitat ce învățaseră în gimnasiu. Numai atunci au început desamăgirea, vîdînd adevărata valóre a eminențiilor din Testimoniul meu; numai atunci am început a nu me fali cu eminențiile și cu gimnasiul din Blaj, la care studiasem. — Reducînd basa

gresului. Pacea dela San-Stefano crease o Bulgaria pe frontariile astfel înaintate spre Constantinopole, încât capitala turcescă în tot momentul ar fi fost supusă la surprinderi. Mai de parte această Bulgaria se întindea până la Marea egeică, tăind astfel în două provinciile rămase Turciei și pe partea cea mai mare concese Sârbiei și Montenegrului a se apropia atât de tare, încât numai un drum militar mai rămânea ca frontieră, făcând cele mai îndepărtate două provincii, pe cari Turcia chiar înainte de războiu nu le mai putu ține în frâu, le lăsa Turciei sub condițiunea, de a le pacifica. Organizarea Bulgariei a fost dată cu desăvârșire în puterea Rusiei și pentru sine Rusia a stipulat dreptul de a pute ține acolo trupele sale pe un șir lung de ani.

Acesta a fost în lineamente generale tractatul dela San-Stefano. Congresului din Berlin i-a fost absolut cu neputință să ignoreze, că s'a terminat un mare războiu în care o parte rămăsese învingătoare; dar frontariile Bulgariei au fost împinse atât dela Constantinopole îndărăpt, cât și dela Marea egeică înlături; continuitatea teritoriului turcesc fu conservată. Organizația Bulgariei nu se puse în mâinile unei comisiuni rusești, ci unei comisiuni europene și pentru retragerea trupelor rusești se hotărî un termen cu mult mai scurt ca mai înainte.

Bosnia și Erțegovina însă au fost lăsate sub dreptul sultanului, pe când ocupațiunea și administrațiunea lor s'au încredințat Austro-Ungariei, și aceasta s'a întâmplat — voiesc a vorbi acuma numai despre această parte a cestiunii, pentru a reveni mai târziu asupra ei — precum lordul Beaconsfield și alții au exprimat această cu deplină hotărîre, în linia primă în interesul Turciei (contradicere în stânga), deoțrece în modul acesta era să i se dea puțința, a restabilii pacea și ordinea în provinciile ei mai apropiate, fără ca ea să fie silită a și împărția puterile sale prea tare. (Maritate în stânga. S'auzim! s'auzim!)

Tote le poți presupune; însă dacă precugetăm, că Turcia, ani întregi n'a fost în stare a restabilii pacea tocmai în aceste provincii, chiar atunci când puterea aceleia n'a fost încă sfâșiată prin războiul cu Rusia, — dacă vedem că și astăzi încă restabilirea păcii în teritoriile rămase sub nemijlocita ei stăpânire este o problemă enormă, — dacă considerăm că și astăzi încă și sub astfel de împregiurări unul dintre cei mai eselenți generali ai săi a cădut jertfă încercării de a restabilii ordinea, — atunci cu greu vom pute dice, că presupunerea, dela care s'a purces în această privință, nu și-ar avea baza sa.

Eu, stim. casă, știu, recunosc, că

edificiului meu fantastic în privința viitorului, a trebuit să reduc însuși edificiul, să abdic la atâtea și atâtea pretensiuni de cari îmi era plină fantasia când am eșit din Blaj, să me desamăgesc din ți în ți, până și să rămân om ca oamenii — deși am învățat în Blaj și am fost la universitate.

Sunt încă și multe alte suveniri din viața mea școlară, cari nu s'au scris în cartea această, și cari de s'ar fi scris, socotesc că n'ar încăpe în gazeta această. Iar cele ce s'au scris s'au scris, ca să credeți, că și eu am fost cărturar, și că creștând, să-mi urmați mie. Amin.

Simionăș.

* (Două surori lipite). „American Register“ anunță că dr. Rancoast a adus din Canada două fete cari amintesc pe frații Siameși și pe surorile Milia și Hristina. Corpurile lor sunt legate împreună printre o masă de carne sub pept. Rosa și Maria (așa se numesc), lucrând independent una de alta și nu au aceleași senzații. Ele sunt de origine franceză.

acastă provocare se poate critica, de făima; însă a afirmat, că s'a făcut în interesul unei puteri, care a fost silită, nemijlocit după un războiu terminat cu învingere să abdică la parte considerabilă a rezultatelor împreunate tocmai cu această biruință — a afirmat această este absolut cu neputință. (Sgomot în stânga. Așa este! în drépta).

Trebue să reflectez asupra unei împrejurări, care și aici s'a accentuat de repețite ori, adevă, că prin ocupațiunea Bosniei și Erțegovinei regimul ar fi înșelat dieta și națiunea. (Așa și este! în stânga. Să auzim! în drépta). Eu cred, că nu este așa! (Sgomot în stânga).

Nu este adevărat! Și cu această ocaziune am aușit desvoltându-se teorii foarte frumoșe și bine întocmite, că nici când și nicăiri nu ar esista datina, a pune așa ceva în lucrare fără previe înțelegere cu parlamentul. Astăzi nu mă dimit în susținerea acestor teorii, căci am promis și voi a mă ține de promisiune, că nu voi să polemizez. Atăta însă trebue să observ, că afirmarea: Așa ceva nu s'a întâmplat aiurea nici când, — este lipsită cu desăvârșire chiar și de aparența adevărului. N'avem să mergem departe înapoi; chiar acum de present s'a întâmplat următoarele: Regimul englez cerea un credit dela parlamentul său; regimul englez — el a fost prin cauza această atacat cum se cade — a adus armată din India; regimul englez a încheiat un pact nu numai în privința ocupării insulei Cipru, ci și în privința garantării provinciilor turcesci — asiatică — așa dar în privința unei îndatoriri de o importanță cu totul necalculabilă; și parlamentul englez n'a avut despre acest pact, înainte de a deveni perfect, nici cea mai mică idee. (Așa este! în drépta). Cu toate aceste cu greu se va pute dice ca și când Anglia nu ar fi o țară parlamentară.

Ce s'atinoe însă de starea noastră actuală, precum nici că se poate altcum în asemenea cazuri — mă pot provoca la istoria întregă — deși nu există o hotărîre previe legislativă, căci astfel nu a succes, cu privire la alte staturi, nimurui, a conduce o politică esternă, precum nici că a încercat cineva, însă că această s'ar fi întâmplat fără scire și fără presupunere, ba contra protestului țerei, — este cu desăvârșire fără temei.

Nu mă provoc la esplicări guvernamentale în care privință eu cel puțin pot dice liniștit, că, de câte ori vorbele mele s'au încercat a le explica astfel, că această nici când, la nici un cas nu se va întâmpla, de atâte ori am protestat în sinul acestei case contra acestei esplicări.

Dar mă provoc la ceea ce s'a întâmplat când eu votarea pentru acooperirea creditului de 60 milioane.

Pe timpul votării acestui credit în ședința din 14 Maiu a. c. s'a întâmplat, că s'a așternut un proiect de concludus prin o parte a opozițiunii.

Cu aceea ocaziune voind a mă pronunța asupra proiectului de concludus amintit — revoc această în memoria acelor, cari erau atunci deja membri a acestei case — am declarat, că eu nu țin admisibilă aceea propunere din considerări formale; însă deoțrece atât eu însumi cum și — vedeam această — toți deputații — cel mult abstracție făcând dela acei stim. domni, cari în număr încă mai mic ocupau stânga extremă, deoțrece așa dar aproape toți membrii acestei case erau învoșiți cu esența acelei propuneri, provocaiu pe propunători, ca să nu espună unei neînconștinări această propunere, în esență potrivită chiar și după a mea părere, să o espună din motive formale.

Ei au fost așa de buni, de șau retras propunerea.

Acastă propunere, care veni dela opoziție, a cărei cuprins a fost apro-

bat de pe bancele partidei guvernamentale, cu a cărei cuprins și eu consimt — ce cuprindea ea? Ea dice: „că se consideră de stricăciósă politica, care nu urmăză scopul de a împedeca lățirea puterii rusești încercată în preeliminariul de pace dela San-Stefano, și prin această a asigură starea de drept european internațional, ci scopul împărțirii teritoriului statului turcesc — o politică care aduce monarchia în opoziție cu puterile, cari se opun acelor încercări ale Rusiei. Dacă cumva s'ar ocupa vre-o provincie a imperiului turcesc în contra voinței acelor puteri, Casa ar considera această ca începutul unei astfel de politice — și prin urmare ar afla-o încorectă.“

În propunere se înțelege nu se spune de care teritoriu este vorba, dar în desbatere s'a amintit, că ocupațiunea Bosniei și Erțegovinei a fost desaprobata, dar s'ar întâmpla aceea în contra voinței puterilor, căci vréu să împedeca preponderanța Rusiei în orient.

Acum, dacă cu toate acestea ocupațiunea a urmat nu numai fără contradicere a acelor puteri, ci la propunerea acelor, cu consimțământul tuturor puterilor: în acest cas se poate desaproba această politică, dar nu se poate de loc dice, că toate acestea s'au întâmplat cu ocolirea legislativei, în contra espresii ei opiniuni. (Aprobare vie în drépta. Nelinisce în stânga.)

Să mergem mai departe, onorată casă, și — aci nu pot să nu fac o observare onoratei partide independente — binevoiti a vă aduce aminte de aceea ce s'a întâmplat la sfârșitul parlamentului premers, și despre ce avusem onorul a ceti un exemplu, să aducem aminte de înșeși cuvântările de programe electorali și de totă mișcarea electorală. După ce mai ne-care a atins această afacere în programa sa, după ce primirea mandatului la mijlocul lui Iuliu era hotărîtă, după ce acțiunea la sfârșitul lui Iuliu era deja dirigiată: se poate oțrece dice că țera a fost înșelată, surprinsă?

Am aușit, că n'ar fi fost de lipsă a disolva dieta, sau dacă s'a întâmplat această, trebuia fără amănare conchemată și cerut consimțământul ei.

Dar, pe când îmi susțin eu vederile mele desvoltate în această direcțiune tocmai ca și repețirea lor dacă va fi de lipsă — întreb pe onorații mei colegi deputați numai atăta că dacă guvernul ar fi urmat așa, ce ar fi zis Dlor, cari deja multe luni înainte de încheerea sesiunii strigau, nu merge ca să punem casa să voteze în cestiuni de pactări, că aceste întrebări n'ar fi fost amintite la alegeri; ce ar fi țiș Dlor față cu această întrebare, despre care la alegerile din 1875 în fapt n'a putut fi vorba? (Așa este! în drépta. Nelinisce în stânga).

Eu cuget, că după ce guvernul de o parte se țină de vederile desvoltate — cel puțin nevătămându-le — și de altă parte a voit, ca asupra procederei sale să judece un parlament, a cărei deputați au fost aleși în un timp când această afacere era în genere cunoscută guvernul nu se poate inculpa, că ar fi vătămât constituționalismul. (Așa e! în drépta; nelinisce în stânga).

Eu am indigitat, on. casă, ce țin eu dela început de tendința și direcțiunea dréptă a politicei noastre esterne. Eu o spun pe față, această direcțiune n'a putut și nu poate fi alta, decât că dacă nu sântem în stare a împedeca evenimentele generale să se abată a cele cari stau în contradicere cu interesele noastre de esistență ca adevăre-o putere să tragă în sfera omnipotenței sale formațiunile din orient. Eu cred, că direcțiunea politicei nos-

tre întregi tot ce s'a întâmplat aduce la această țintă.

Eu țin că ajungerea acestei ținte în linia primă atiră de la aceea, ca noi să observăm strins tractatul de la Berlin, dar să purtăm grijă, ca și alții să l observe punctuos. (Aprobare în drépta; nelinisce în stânga).

Eu, on. casă, cred că, precum nu te poți indoii de o parte — pre lângă toate curentele contrarie — despre împlinirea îndatoririlor, ce fie care a luat asupra și la congresul european: așa de altă parte mai puțin va pute cineva trage la indoială că, acele puteri cari cu greutatea cuvântului lor au adus acele hotăriri nu vor suferi, ca aceste să nu fie respectate. (Mișcare în stânga extremă.) Dacă se întâmplă această, atunci s'a ajuns scopul fără ca pacea Europei să fie conturbată; dacă această nu se întâmplă — ceeace nu cred, și în tot cazul presemnele vorbesc în favorul meu — atunci sunt încredințat, că noi cari am știut să punem interesele noastre în acord cu interesele Europei, nu vom sta singuri într o luptă eventuală. (Aplause în dréptă, mișcare în stânga extremă.) Se poate că domni deputați nu pun mult temei, dacă un stat întâmpină un mare și fatal războiu fiind acela isolat sau împreunat cu altele. Din parte-mi pun mult temei pe această, deși simt, că pot fi împregiurări, când un stat este silit a ridica mânușă chiar și fără șansa această favorabilă.

Gavril Ugron: Împrotiva cui? (Larmă. Aușiti!).

Coloman Tisza: Mă mir, că dl. deputat întrebă, împrotiva cui? Sperez, că împrotiva nimărui, și de oțrece am țiș, că ar fi chemarea noastră, a nu îngădui nici când puterii rusești a se răspândi prea tare, și a trage toate în sfera omnipotenței sale, — și de oțrece la executarea tractatului din Berlin Rusia este cea putere, care tebuie să pășescă activă, — n'am dat prilej, ca să mi se îndrepte — întrebarea această. (Aplaus viu în drépta.) Nu țin că este chemarea noastră, și nu voi ține nici când de chemarea guvernului, a căuta războiul cu Rusia; căci am văduț acuma dintr'o mișcare de tot neînsemnată, și acei ce cumva au fost uitat, de nou au putut vedé, ce sânt urmările unui războiu. (Așa este! în drépta.)

Dacă însă vorbește puțin despre ducerea în deplinire a tractatului din Berlin, apoi nu poate fi vorba de războiu decât față cu cea putere, care — eu nu cred că se va întâmpla — eventual ar desconsidera hotăririle cuprinse în tractat. (Aplause vii în centru. Nelinisce în stânga). Eu, on. casă, cred și astăzi, că pentru monarchie și pentru Ungaria nu există ceva mai folositoriu, decât — măcar și în cerc mai îngust — dacă Turcia ar fi în stare a se regenera; însă cred, că politica monarchiei trebue să stea necontentit la pândă, să aibă grige că în micile staturi orientale și în inimile fie-cărei populațiuni de acolo să se înrădăcineze credința, că, dacă încercăturile orientale acum sau mai târziu nu s'ar mai pute complana, puterea, care ar pute esercita cea mai mare influință asupra sôrtei lor, nu este aceea putere nordică, ci monarchia învecinată de aproape, Austro-Ungaria. (Aplause în drépta, mișcare în stânga.)

Nuam prin îndeplinirea acestei probleme se pot împedeca stări de lucruri, cari ar jigni interesele noastre; numai cu chipul acesta s'ar pute asigură legăturile noastre cu aceea parte a lumii, legături atât de însemnate și în privința economico-națională și mercantilă. Eu cred, că tot ce s'a întâmplat până acum și ce am avut onórea a aréta deși unii vor avé de a reflecta unui sau altui punct de procedere — a urmărit acest scop, a creat pentru

acel scop poziția corăspundătoare, baza potrivită în Europa. Eu cred, că politica monarhiei nu poate urmări în mod corect un alt scop. După părerea mea este neapărat: să țintim totdeauna și sub toate condițiile consecuent la ajungerea acestui scop.

Conced, că baza creată spre acest scop s'ar pute folosi și spre ajungerea unui alt scop; că această basă ar pute servi la o politică, care urmărește un alt scop.

Însă această politică nu o vor continua acei, cari cărmuesc politica noastră esternă de când cu începutul încercăturilor din orient. Și dacă alții vor inaugura această politică osebă de cea până acum, responsabilitatea va căde nu asupra acelor, cari au creat baza unei căi salutare pentru monarhia noastră, ci asupra acelor cari, luând continuarea acestei politici din mâinile lor, o au pus în mâinile acelor, cari vor să apuce o altă direcțiune. (Aprobare în dreapta: Mișcare în stânga.)

După toate aceste aștept hotărârea On. case. Eu din parte-mi sunt liniștit despre aceea, că politica noastră, corectă în tendența sa, fiind îndreptată a împedeca precumpănirea puterii rusești și a asigura influința monarhiei noastre în orient, — că politica noastră a țintit la ajungerea acestui scop așa că față de celelalte mijloce, ce le-am vădut și le ved până acum, ea a cruțat viața a multe mii dintre fiii noștri; întocmai precum a cruțat multe milioane. (Aprobare în dreapta; neliniște în stânga.)

Durere și acesta nu s'a putut face fără jertfă. Dar această jertfă este mică în comparare cu ceea ce ar fi reclamat politica recomandată de pe bancele opozițiunii.

Ori care va fi hotărârea, acest fapt îmi va liniști conștiința. (Vii aprobări în dreapta. Mișcare în stânga.)

Revista politică.

Discursul lui Tisza, reprodus și de noi, a făcut senzațiune. Oficiosele l'laudă care după pozițiunea lor; opozițiunile l'condamnă. Din toate aprețările discursului, ni se pare cel al diariului „Fremden-Blatt“ din Viena mai important. Referințele acestei foi cu oficiul de esterne îndreptătesc la presupunerea, că ce scrie dânsa este o talmăcire a politicei noastre esterne. Fôia acesta, toema partea cea mai pronunțată a discursului o slăbesce. Coloritul cel bătătoriu la ochi al politicei esterne, calculat pentru Rusia, „Fr. Bltt.“ îl sterge cu totul, dîcînd că acesta este numai un mijloc pentru de a arunca năsip în ochii patrioților preocupati de tradițiunile politice de până acum. Desbrăcat discursul de acest colorit, urmază, că oficiul nostru de esterne merge mână în mână cu Rusia în cestiunea orientului.

Un alt moment în urma acestui discurs ni se infățișază în impregiurarea, că membrii fruntași de ai partidului guvernamental es din partid.

Până în momentul de față totă Europa se bazează pe tratatul din Berlin. Armonia acesta se înțelege nu suferă, dacă cei „Mari“ interpretază tratatul acesta după priceperea lor, numai cât priceperea și pe urmă interpretația se face mai numai pe contul celor „Mici“. Adevărul fabulei lui Fedru despre partea „Leului“ sau cum dîce Românul cu: Cine împarte „parte“ și face remâne și va remâne adevăr pentru totdeauna. —

Fôiei germâne „Augsburger Allgemeine Zeitung“, i se scrie din Bucuresci cu referință la cele de sus între altele următoarele:

„Armata română menită pentru ocuparea Dobrogei stă la Brăila gata de a trece peste Dunăre; Rușii însă nu fac nici o pregătire, de a-și retrage din Dobrogea nici armata, nici ampoiații și fiind-că regimul român

n'a avut niciodată intențiunea, de a ocupa Dobrogea, așa nu-i remâne altceva, decât a aștepta cu răbdare, ce o să se întempe. —

Este însă foarte curios, că Cabinetul din Viena se arată față de noua nedreptate, ce face Rusia unicului vecin neslavic în orientul monarhiei austro-ungare, chiar așa de indiferentă ca pe timpul, când au trecut Rușii Prutul, sau pe vremea, când au ridicat pretensiunea asupra districtelor din Basarabia română. —

Mirarea de o atare purtare a cabinetului vienez a crescut chiar până la temerea: că între principele Gorciakoff și comitele Andrassy e un ce hotărît nu numai împărțirea Turciei, ci că după Turcia va veni la rând și România, spre a fi un obiect de împărțire între Austro-Ungaria și Rusia.

Temerea acesta nu se micșorează nici decât prin impregiurarea, că Rușii fac într'adevăr toate pregătirile, a părăsi încă în decursul săptămânei acesteia într'un mod foarte suspect, prin nimic rectificat, România și Moldova, pre când din Basarabia și Dobrogea fac locurile lor de arme.

Nu se poate înțelege, ce poate sili pe regimul rusec, a-și vinde în România numărósele magazine, precum și depositurile de bucate, de furage și lemne, în ruptul capului cu prețuri de batjocură, precând nu pare a esista nici un motiv, ca să nu-și ia timp destul pentru acesta. După ce s'a deșteptat odată neîncrederea, se aduce și retragerea grăbită a Rușilor în combinație cu o convenție secretă între Viena și St. Petersburg, a cărei cheltueli ar avé să le plătescă România.

Camerile României le va deschide la 15/27 Noemvre însuși Domnitoriul.

Despre atentatul din Neapole aflăm spre întregirea celor din nrul trecut, că atentatorul în adevăr este membru al internațiunii. — Pe cuțitul cu care a încercat atentatul se află inscripțiune: „eviva la republica universale“. Regina Angliei și Papa au fost cei dintâiu, care a felicitat pe Regele Umberto pentru norocósa scăpare de mórte. — Telegrafal ne însciiță eri, că în Florența, pe când mulțimea demonstra contra atentatului din Neapole pe piața Signora, au cădut două bombe orsinice și au omorit două persoane și pe multe le-au rănit.

Protocólele Congresului din Berlin.

Protocolul Nr. 18.

Ședința din 11 Iuliu 1878.
(Urmare).

Comitele Șuvaloff crede, că nu esistă nici un disimțimēt asupra fondului chiar al ideiei. Comitele Andrassy și prințul de Bismarck au recunoscut și unul și altul, că sancțiunea dată de Congres tratatului este solemnă și obligatorie. Lordul Salisbury a declarat, că semnătura Marei Britanie este menită, a constitui un angajament de aceeași ordine. Escelența Sa nu și ar esplica, cum Congresul s'ar oprî a întrebuița espresii, cari corespund, în adevăr, la ideia sa. D-sa propune deci redacțiunea următoare:

„Înaltele Părți contractante dând sancțiunea lor solemnă și obligatorie stipulațiunilor tratatului de la Berlin, privesc totalitatea articolelor prezentului act, ca urmând un întreg de stipulațiuni, a căror punere în vigóre ele iau angajamentul de a o controla și priveghia.“

Caratheodory-Pașa reamintesc esplicațiunile ce deja a prezentat în această privință: Pórta consideră de sigur semnătura ca obligatorie și se vede ținută într'un mod strict și pozitiv, a pune în executare angajamentele ce a subscris cu același titlu ca celelalte Puteri semnatare a tratatului. Dară redacțiunea documentului rus impune tuturor părților contractante îndatorirea mutuală, de a controla executarea stipulațiunilor trac-

tatului. — Pórta s'ar vedé astfel obligată, a admite în interiorul seu controlul, și a controla la rândul seu alte state de asemenea angajate. Escelența Sa pune înaintea dificultățile acestei sarcine și adaogă, că Pórta este gata a executa tratatul, în ceea ce o privește, dară că refuză de a exercita un control sau de a se supune la acest control considerând, că această obligațiune este nouă și de o prea mare greutate pentru un guvern, care nu reclamă nici sarcina, nici beneficiul acestei obligațiuni.

Prințul Gorciacoff dîce, că răspunsul Sublimei Pórți nu este în contradicțiune cu ideea de care a fost inspirați plenipotențiarii Rusiei, spre a face propunerea lor și primul aliniat în întregul seu, conform cu declarațiunile lui Caratheodory Pașa s'ar pute primi de cătră representații Rusiei.

Prințul de Bismarck, resumând discuțiunea, dîce, că totă cestiunea constă în a sci, dacă convine de a se insera un articol special sau de a considera semnătura tratatului, ca o obligațiune formală, căruia nu i trebuie nici o confirmare. Primul plenipotențiar otoman socotesce, după cum se vede că formula propusă inspiră neîncredere uneia din părțile contractante, care nu s'ar conforma tratatului; Alteța Sa, în ceea ce o privește, nu împărtășesc asemenea temeri.

Comitele Andrassy manșine redacțiunea cea propusă și rădică noué obiectiuni contra cuvintelor „insistând asupra executării“, cari i se par prea aspre și „intențiunile lor“, cari i se par vagi, de óre ce este vorba nu de „intențiuni“, dar de „stipulațiuni.“

Prințul Gorciacoff dîce, că a primit din partea Imperatorului, Augustul seu stăpân, ordinul espres, de a presenta o propunere menită a sancționa actele Congresului. Alteța Sa consideră ideea Soveranului seu ca cu totul conformă cu demnitatea Înaltei Adunări.

D-sa consimte însă a modifica óre-cari espresii, fără a adera cu totul la testul produs de cătră comitele Andrassy, și propune Congresului redacțiunea comitelui Șuvaloff.

Președintele propune Congresului această nouă redacțiune. Plenipotențiarii Austro-Ungari nu fac obiectiuni. Plenipotențiarii Franciei, Marei Britanie și Italiei, rezervă voturile lor. Plenipotențiarii Turciei declară, că nu au nimic de adaogă la declarațiunile, ce au făcut. Plenipotențiarii Germanii priimesc propunerea rusească.

Președintele constată, că documentul prezentat de cătră plenipotențiarii Ruși nu au obținut învoirea Congresului și procedeză la vot asupra propunerii comitelui Andrassy.

Plenipotențiarii Franciei, Marei Britanie și Italiei, stăruiesc a nu da voturile lor, plenipotențiarii turci resping acel text, și plenipotențiarii ruși manșin propunerea lor.

Comitele Corti observă că Înalta Adunare împărtășesc sentimentul prințului Gorciacoff asupra necesității de a asigura deplina executare a tratatului, dar plenipotențiarii Italiei și acei din colegii lor, cari, împreună cu dînsii și'au rezervat votul lor privesc ca suficiente declarațiunile, ce au fost făcute în numele Sublimei Pórți, de cătră Caratheodory-Pașa.

Principele Gorciacoff se pronunță cu totul în contra opiniunii, care a fost exprimată. Când independința României și a Serbiei au fost proclamate, nu ș'a vorbit de capitalisarea tributului. Alteța Sa consideră dar că principatele sînt scutite de ori ce obligațiune afară de părțile teritoriului cari constituiesc o sporire și cari vor fi încercate cu o parte din datorie. Într'o altă ordine de idei, primul plenipotențiar al Rusiei socotesce că, în cazul când principatele ar fi nevoite să capitaliseze tributul, ele ar găsi cu greu sumele necesarii și că angajamentele ce ar lua le ar cauza cheltueli superioare tributului ce ar fi recumpărat.

Comitele Șuvaloff crede până acum, că această cestiune a fost decisă cu ocazia declarației independinței, și pentru acest motiv, nu a prezentat în această privință nici o observațiune. Cu cât Escelența Sa consideră însă cestiunea, cu atât i se pare just ca principatele să ia sarcina datoriiilor în parte pentru teritoriile acun concesate, și cu atât mai mult i s'ar părea nedrept ca dânsese să fie constrânse la capitalisarea

tributului în mâinile guvernului turc. O decisiune luată în sensul acesta, ar pune pe ambele principate și pe Pórta în situațiunea acelor state, cari negociază o afacere financiară pe baza unei rescumpărări de tribut, acordată în schimb independinței; dar nu este astfel, de óre ce independința este rezultatul nu al unei învoiri, dar al resbelului. Lordul Salisbury a dîs, că nu armatele române și serbe au înaintat până sub zidurile Constantinopolului, ci armata rusă, și că cele dintâiu nu au avut succese de înregistrat. Comitele Șuvaloff constată că aceste armate au avut succese seriose: cea dintâiu a luat cu asalt mai multe redute la Plevna și cea de a doua a ocupat și ocupă încă o parte din teritoriul otoman. În această condițiune, dacă principatele ar trebui să cumpere cu bani independința lor, ar remânea să se scie ce au câștigat în resbel. Comitele Șuvaloff se vede dar nevoit de a reaminti, precum a și făcut'o într'o ședință precedentă, că Rusia a propus în protocolul de la Londra un act foarte moderat, că Turcia a respins acest act și că urmază a suferi consecințele refuzului seu.

Primul plenipotențiar al Franciei aderă la opiniunea primului plenipotențiar al Rusiei. În ceea ce privește mai cu semă pe România, pare imposibil de a cere capitalisarea tributului; tratatul de la San Stefano nu numai că nu pomenesce de dînsul, dar încă recunosc dreptul Românilor la o indemnitate de resbel, sub ce titlu s'ar impune un sacrificiu României, care a luat o parte strălucită la resbel? Serbia se află asupra acestui din urmă punct, în aceleși condițiuni aprópe; plenipotențiarii Franciei vor vota în contra capitalisării tributului.

Comitele Saint-Vallier adaogă: sub reserva, că teritoriile concesate vor avé o sarcină proporțională a datoriei.

Comitele Andrassy face alusiune la art 4 al tratatului de la San Stefano, care a fost reamintit acum și care tratéză despre o indemnitate ce remâne a se desbate între România și Turcia, dîce că Congresul a remas stréin de această stipulațiune, și la o cerere analogă făcută de cătră Serbia; dar că capitalisarea tributului ar aduce dificultăți, discuțiuni ce este preferabil a înlătura și plenipotențiarii austro-ungari votéză în același sens ca plenipotențiarii francezi.

Președintele observă, că unanimitatea Congresului ar fi necesară pentru a se stabili obligațiunea rescumpărării tributului, dar că voturile ce s'au dat arată, într'un mod suficient, că o majoritate chiar ar fi contra acestei decisiuni. Alteța Sa trebuie să considere cestiunea ca regulată și comisiunea de redacțiune va avé îndatorirea să supprime articolul proiectului seu, relativ la capitalisarea tributurilor române și serbe.

Primul-plenipotențiar al Italiei presentă Congresului în numele colegilor sei ai Franciei, Marei Britanie și Italiei, declarațiunea următoare spre a fi inserată în protocol:

„Puterile reprezentate în Congres sînt de părere de a recomanda Sublimei Pórți instituirea la Constantinopoli a unei comisiuni financiare, compusă de ómeni speciali, numiți de guvernele respective, și care ar fi însărcinată de a examina reclamațiunile purtătorilor de titluri a datoriei otomane și de a propune mijlocele cele mai nemerite spre a le da satisfacțiunea compatibilă cu situațiunea financiară a Sublimei Pórți.“

Caratheodory Pașa dîce, că guvernul seu va avé cea mai-mare îngrijire de cestiunea financiilor, căci este de datorie și de interesul Pórței de a face tot posibilul pentru a îmbunătăți situațiunea lor. Diferitele propuneri presentate înaintea Congresului de cătră plenipotențiarii otomani pentru tribut, partea proporțională a datoriei etc., dovedesc solitudinea din partea guvernului turc pentru interesele creditorilor sei, dar ar pute primi declarațiunea plenipotențiarilor Franciei, Marei Britanie și Italiei, în termenii în care este concepută.

Caratheodory-pașa, fără a pute încă preciza condițiunile sau epoca unei învoiri arată, că creditorii Pórței caută o înțelegere între dînsii și guvern, care, din partea sa, se va sili a-i satisface în măsura resurselor sale.

Președintele întrebând dacă celelalte

puteri adoră la propunerea cetită de către comitele Corti, în numele colegilor sei, ai Franciei, Marci Britaniei și Italiei, plenipotențiarilor austro-ungari și ai Rusiei declară că consimt la această propunere. Principalele de Bismarck face aceiași declarațiune în numele Germaniei. Alteja Sa constată, că documentul se va insera în protocol și că congresul ia act de această declarațiune.

Congresul trece la raportul comisiunii de delimitare asupra fruntării asiatic.

Principalele de Hohenlohe cetesce documentul următor:

Comisiunea are onore de a supune Congresului decisiunea următoare:

Plenipotențiarilor Britaniei ne dând consimțământul lor la delimitarea, ce plenipotențiarilor ruși au propus Congresului pentru valea Alach-Kerdului, resuflă din acesta, că plenipotențiarul britanic se basază pe o delimitare, care a fost comunicată guvernului seu de către ambasadorul Rusiei la Londra. Acest din urmă primesce delimitarea pe care a fost însărcinat să o comunice, și înapoiază fruntările tractatului de la San Stefano până la puncturile, spre Vest, Kasangan și Kessadogh.

Comisiunea de delimitare ia act de această declarațiune a d lui reprezentant al Rusiei în virtutea căreia linia noiei fruntării între Rusia și Turcia va porni de la un punct spre vest al satului Karangan, va trece în linia drépă la satul Medjigert, de la Medjigert va urma o linie drépă la culminea muntelui Kesadogh, și de aci va porni de a lungul liniei de despărțire a apelor, între afluenții Arosului, la Nord și acei ai Monodei Su, la Sud, până la fosta fruntarie a Rusiei.

Comisiunea de delimitare, neposedând nici cunoștința terenului, nici hartele și documentele necesari spre a statua asupra dificultăților ce s'au produs în comisiunea specială militară, între delegații englesi și ruși propune de a se amâna soluțiunea diferendului neînțelegerii și de a înainta traseul mai precis a liniei Alach-Kerdului unei comisiuni militare compusă de un ofițer otoman și de un ofițer engles.

(Va urma).

Varietăți.

* (Postal). Direcțiunea Postelor reg. ung. din Sibiu încunoscinteză, că în Bosnia fiind întreruptă comunicațiunea, oficiile postale sunt avisate a nu primi până la alta dispozițiune pachete adresate la trupe și indiviși din garnisioanele din Derwent, Cotorsco, Doboj, Maglaj, Zepce, Vranduc, Zenița, Travnik, Camp-Han-Vitez, Buzovața, Kiseliak, Blasui, Tarcin, Conița, Seraiievo și ținut.

* (Unesperiment prețios). După cum să scrie din Washington: Departamentul de agricultură a importat cu o cheltuielă de 1100 de dolari 100 de ciore englezești spre a le întrebuița pentru nimicirea lăcustelor. Înainte de a trece aceste ciore prin oficiul de vamă, au perit din ele 92 și din acele 8 ciore, cari au ajuns în Washington mai trăesce numai una. Spre ce scop se va întrebuița această singură ciură?

* (Tómna în Iași). De mulți ani nu s'a vădut pe la noi o tómna atât detru mósă ca această de care ne bucurăm. Dacă arborii ar fi păstrat tot podoba lor de vară în loc de a o schimba pe cea galbenă-ruginită, care este prevestitorea ernei, am crede, că sântem la începutul primăverii. Vegetațiunea este tot așa de veselă și de bogată ca și în luna lui Aprilie, și acest admirabil timp ține într'una de câteva luni, afară de mici întreruperi, cum a fost d. e. plóia de Duminecă séra, când tunete și fulgere brăzdau cerul ca în mijlocul verei. Vre-o două zile după plóie au fost puțin frigurose, din cauza vântului ce a suflat de la Nord-Vest. Aceasta se esplică lesne, având în vedere vijelia ce a fost în zilele acelea în Austria care la Viena în mai puțin de 2 ore a acoperit pământul cu 2 palme și jumătate de zăpadă întrerupând pentru moment ori ce comunicațiune. Acum la noi timpul a înce-

put din nou a fi foarte placut; de și nopțile sânt reci totuși ziua un sóre strălucitor ne inundă cu rasele sale căldurose făcându-ne a ne uita că sântem la sfârșitul lui Octomvrie.

„Steaua României“

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Comptabilitatea agriculturii.

„Ori ce vei da, cu număr și cu măsură dă; și ce dai și ce iei tóte le scrie“. Așa dice sfânta scriptură. Și dacă începem acest tractat cu cuvintele din sfânta scriptură nu intenționăm alta, decât a arăta, că ómenii au ajuns încă din timpurile cele mai vechi la recunoștința necesității comptabilității. Astăzi este mai pre sus de ori ce îndoiială, că o întreprindere nu se pòte duce în mod rațional la sfârșit fără comptabilitate.

Un proprietariu a unei moșii, fie această mare, fie mică, are de regulă edificii, are unelte sau mașini, ține și prăsesce vite, samână și cultivă plântee, exploată, cu un cuvânt, pământul și productul lui, cum cugetă că este mai bine. — Proprietariul este un bun și singuritoriu agricultor și moșia sa îi aduce venit; el uresce însă scrisoarea și socotesce, că cifrele tot nu-i aduc lui nici un folos, pentru ce să le mai noteze, căci el prinde cu mâna venitul? Dacă tocmai voiesce să nu uite, că la cutare a dat împrumut atâți bani sau atâtea bucate scrie vr'o câte-va șire în călindariu. Aceste șire constituie întréga sa comptabilitate. Vremurile însă se schimbă și agricultorul nostru bagă dintr'odată de samă, că venitul moșiei sale scade din an în an. El nu-și pòte esplică acest lucru, cu atât mai mult nu, cu cât șura și magaziiile sânt tot așa indesuite cu produse ca și mai înainte. Dar el pune acum mai multă silință în lucru, alérgă și în noapte, stăruiesce și în drépta și în stânga — tóte în zadar: banii se fac tot mai puțin. Vitele nu sânt bune, rezonéză el, ba uneltele trebuiesc suplinate prin altele, ba trebuie să samân mai mult grâu și mai puțin cucuruz și să reducă numărul vitelor. Pe basa acestor resonări agricultorul începe a experimenta. El cercă și într'un chip și într'altul; experimentele aceste însă îi consumă restul de bani, ce-i mai aducea moșia. Ce să facă acum? La nici o întâmplare el nu pòte lăsa bucatele pe câmp să se prăpădescă, deci alérgă la oraș și fără multă socotélă ia bani împrumut. La calamitățile de mai înainte se mai adaug acum și camele mari, cari trebuie să le plătescă la institutul de credit din oraș și agricultorul este ruinat cu desevirșire.

Acest esemplu de tóte zilele arată, că agricultorul pòte să fie cât de singuritoriu și moșia lui scutită de daune elementare și totuși dacă nu-și scie da sama despre acele ce se petrec în economia sa, el pòte ajunge la sapă de lemn. Dacă agricultorul, ce l'am adus mai sus de esemplu, ar fi avut comptabilitate, această i-ar fi spus de timpuriu și în mod esact, care anume ram al economiei sale este nerentabil și róde la venitul moșiei. Astfel el n'avé decât să se conformeze îndată acelei direcțiuni, ce o aréta comptabilitatea și nu avé lipsă a-și lua refugiul la institutul de credit, care l'a dus la ruină.

Comptabilitate! Când auđim rostindu-se acest cuvânt, cugetăm de regulă la birourile neguțătorilor mari sau a le oficiilor publice, unde șed o mulțime de amployați, cari, cu capul plecat preste nește cărți gróse cu foi multe, scriu de dimineța până séra. Acesta impresie ne face a ne apropia cu óre-care șifală de comptabilitate.

Dar ea nu este așa înfricoșabilă precum pare a fi.

Comptabilitatea cere dela noi, ca fie-care afacere petrecută în economie să fie notată și pentru ca aceste notițe să le putem compara, aduna și folosi, ele trebuiesc făcute după órecare sistemă. Este un lucru mare a nota în fie-care sară, lucrurile isprăvite preste și? Recere acesta mult timp sau multă bătae de cap? — Dacă ar fi numai atâta — ni se va respunde — lucrul ar fi tare ușor! Notițele aceste însă trebuiesc petrecute într'o mulțime de cărți, apoi trebuiesc sumate și subtrase, înmulțite și împărțite. Economul, mai ales în timp de vară unde află rėgaz a se lupta cu cifre și a ședé cât e ziua cu capul plecat preste foliante?! Aceste reflexiuni, cari se pot auđi mai dela toți agricultorii, ce nu cunosc comptabilitatea, par a fi justificate la prima vedere, însă își perd tótă valoarea când scoțim că pentru a petrece notițele dılnice, făcute într'o săptămână, în cărți ajunge o óră. Credem că și cel mai bărbat agricultor va avé o óră pe săptămână disponibilă pentru de a se ocupa cu comptabilitatea sa, care îi aduce lui atât folos. Pentru facerea bilanțului anual, lucrul cel mai important al comptabilității, ajunge una sau două zile. Deci lipsa timpului pòte fi un motiv contra întrodúcerei comptabilității numai la aparentă.

(Va urma).

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 20 Noemvre n. „Monitorul militar“ anunță: Imperatul a încuviințat delăturarea comandei armatei a două în Bosnia și retransferarea FZM. bar. Philippovics la Praga. Imperatul a denumit pe ducele de Württemberg comandant general și cap al guvernului țării din Bosnia și Erțegovina și pe V. M. Ioanovics de suplentul său.

Viena, 20 Noemvre n. Din Constantinopole se face cunoscut la „Polit. Corr.“: Seraskeriatul (ministerul de resbel) a avisat pe comandantul de corp din Monastir a păși numai decât și energie contra insurgenților din Macedonia.

Budapesta, 20 Noemvre n. Grocholski a interpelat în delegațiunea austriacă pe contele Andrássy în privința scirilor, că Rusia pretinde dela Turcia încheierea unui tratat special, făcend dela acesta atėrnătoare evacuarea teritoriului turcesc și în privința împregiurării că mulți ofițeri și soldați rusesci se înroléză între milițiile bulgare. — Delegațiunea a resollvit bugetul financiar conform propunerei comisiunii.

În casa deputaților ung. ministrul de justiție Pauler a vorbit pentru adresa majorității, apărând politica estera.

Bucuresci, 20 Noemvre n. Reprezentantul Angliei a dat guvernului român să înțelégă că Angliei i ar păré réu foarte dacă România ar încheia o nouă convențiune cu Rusia.

Consemnare

despre contribuiri generóse făcute în favórea luptătorilor vulnerați, a veduvelor și orfanilor căduți în luptă și a celor ce a-remas fără sprijin în urma conchiemării la arme a rezervistilor.*)

Din Halchiu: Preotul I. P. Craiovan 20 cr., decintele Stefan Popoviciu 10 cr., cantorul Zah. Iacobescu 10 cr., epítrop Mih. Dėndor 10 cr., George Tatuc 4 cr., George Flueraș 4 cr., Nicolae Vlădărén 2 cr., Ioan Carstolovén 4 cr., Ioan Orate 2 cr., Maria G. Praveț 2 cr., Nicolae Praveț

*) Colectele de mai sus, după cum arată consemnarea în original sau făcut de domnul: Nicolae Rădoiu.

1 cr., Neculae Muerăș 3 cr., Iacob Pavel 2 cr., Constantin Cojocar 2 cr., Paraschiva Stanciu 8 cr., George Potóvă 4 cr., George Sociu 2 cr., Ioachim Cojocar sen. 2 cr., Zosim Secelén 2 cr., Pavel Șincan 2 cr., George Oancea 2 cr., Nicolae Lungu 2 cr., Vasile Crauga 1 cr., Maria Iosif Praveț 2 cr., George I. Iacov 4 cr., George Lungu 2 cr., Ecaterina Inachie 2 cr., George Șincan 2 cr., Ana Mamina 2 cr., Paras. I. Carstolovén 2 cr., Avram Pavel 2 cr., Dimitrie Iacov 3 cr., Ioan G. Iacov 3 cr., Paraschiva Iovița 2 cr., Bucur Cojocar 3 cr., George Tampa 2 cr., Toma Tampa 2 cr., Iosif Ambrosiu 10 cr., Ioan Șincan 2 cr., Maria Ioachim Crauga 2 cr., Nicolae I. Iacov. 2 cr., Ana Inachie 2 cr., Spiridon Irimie jun. 2 cr., Paraschiva Fozir 2 cr., Marta Fozir 3 cr., George Iacov 4 cr., Ioan Crauga 2 cr., Maria Const. Rădoiu 2 cr., Ilie Lungu 2 cr., Flórea Ana Muntean 3 cr., Procopie Ruja 4 cr., Ioan Porumbu 2 cr., Moise Lungu 2 cr., George Lungu 2 cr., Climent Nucșar 2 cr., Ioan Ținc 2 cr., George Ținc 1 cr., Ioan Mușat 2 cr., Ana Stroe 4 cr., Irimie Praveț 2 cr., Silvestru Marin 3 cr., Vasile Mucșar 2 cr., Ioan Duțiu 3 cr., George Pavel 4 cr., Dumitru Țincu 3 cr., Filip Carstolovén 10 cr., Constantin Armencu 5 cr., Efimia Sohodol 3 cr., David Flueraș 3 cr., Maria G. Rădoiu 3 cr., Ioan Olariu 4 cr., — Suma: 2 fl. 36 cr.

Bursa de Viena

din 20 Novembre n. 1878.

Metalicele 5%	61 30
Împrumutul naț. 5% (argint)	62 65
Împrumutul de stat din 1860	116 15
Acțiuni de bancă	788 —
Acțiuni de credit	229 —
London	113 40
Argint	100 —
Galbin	5 57
Napoleon d'aur (poli)	9 32 1/2
Valuta nouă imperială germăna	57 65

Economic.

Brașov, 15 Novembren. Pro hectolitřă: Grâu fl. 5.10—6.40; Grâu sēcăref fl. 4.60; Sēcăra fl. 4.40—4.50; Orz fl. 3.80—4.20; Ovės fl. 2.10—2.15; Cucuruz fl. 4.20; Mălaiu fl. 4.30; Mazere fl. 6.50; Lintel., 8.40—; Fasole fl. 4.50 Sēmēnță de cânepă fl. 7.10; Cartofi fl. 1.75; pro chilo: carne de vită 40 cr.; carne de porc 48 cr.; carne de óie 24 cr.; Sėu de bovine próspect fl. 32; (pro 100 chilo: topit 36 fl.)

Îndreptare. În concursul publicat în Nrii. 128—130 pentru ocuparea stațiunii parochiale dir. Ródeș s'a strecurat erorile următoare: în p. 3 este a se ceti: „Dela 18 (în loc de 10) familii...câte una ferdelă de grâu séu cucuruz sfėrmit; în p. 4 la sfėrșit: „a unui loc de óosă...“

Nr. 196.

2—3

CONCURS.

Pe basa ordinațiunei preavenerabilului consistoriu archidiececan din 24 August a. c. Nr. 1461. B. pentru vacanta parochiă Cărna de clasa a III în protopresbiteratul Sas-Sebeșului se publică de nou concurs până în 6 Decemvre a. c. în care și va fi și alegerea.

Emolumentele sânt:

1. Porțiunea canonică de 6 jugere 248□ stg. grădină fėnaș, și agru care aduc venit . 70 fl.
2. De la 185 familii câte o ferdelă a 16 cupe de cucuruz în grăunțe séu o ferie de must a 8 cupe și tot de la atâtea familii câte o și de lucru cu palma fac 251 fl.
3. Tóte celelalte venite stolare regulate fac 186 fl.

Suma 507 fl.

Doritorii de a îmbrățișa această parochiă pre lângă aceea, că vor fi clerici absoluți și cântăreți buni au se poședă morală bună și cel puțin patru clase gimnasiale.

Fiind în conțelegere cu dl protopresbiter Ioan Tipeiu în Sas-Sebeș unde concurenții după înțelesul statutului organic au a-și așterne concursese sale.

Cărna, 1 Noemvre 1878.

Comitetul parochial.

Roșu Jionuciu m. p., secretariu.